תשעים רים. היו מירושלים ועד (א) לוק הר גבוה וזקוף כדאמרי׳ בגבא מציעא [1] עלתה לראשי לוקין ונפלה: **שבעה ומחצה רים לכל מיל.** הרי לתשעים רים י״ג מיל והם י״א מסעות מירושלים לסוכה הראשונה מסע אחד ומסוכה לסוכה עד י׳ סוכות ט׳ מסעות הרי י׳ מסעות ומסוכה אחרונה לזוק מסע אחד הרי לכל מסע ומסע מיל חוץ מאחד מהן שיש בו ג׳ מילין היינו דקתני ומלוין אותו מסוכה לסוכה שהמיל הוא תחום שבת חוץ מאחרון שהוא רחוק ג׳ מילין ומלוייהו מיל ועומד מרחוק ורואה את מעשיו והחשבון הזה אינו שוה לחשבון שיסד רבי אלעזר [2] קליר ובשלשים קניס הוא קנ״ב הרים אותו חשבון אינו עולה לאלפים אמה המיל אבל בברייתא דהאזינו בספרי (ב) מלינו שם מידת חלוקת ארץ ישראל לעתיד לבוא רוחב גבול כל שבט ושבט שבעים וחמשה מיל וגם רבי אלעזר קליר יסד כן בפיוט ארחץ בנקיון כפות (ג) ברוחב ע״ה מיל תרילותיה והם כ״ה אלף קניס שבספר יחזקאל (מה) שנאמר ומן המדה הזאת תמוד וגו׳ וכל קנה ו׳ אמות הרי ק״נ אלף אמה תן לכל אלפים אמה מיל הרי ע״ה מיל: **הרי מיס והרי מזון.** בגמרא מפרש אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו: **שאינו מגיע עמו לזוק.** כמו שפירשתי לפי שהוא רחוק ג׳ מילין: **חוזק לשון של זהורית.** בגמרא מפרש טעמא: **בא וישב לו.** חוזר עד סוכה האחרונה אע״פ שהיולא חוץ לתחום אפילו ברשות אין לו אלא אלפים אמה ממקום שילא לשם ברשות לזה התירו לפי שהוא מעורה וחלש ועוד שירא לעמוד יחידי במדבר משתחשך: **מאימתי מטמא בגדים.** דכתיב והמשלח את השעיר יכבס בגדיו(ויקרא טז): **גמ׳ חמש סוכות ועשרה מילין.** וכל אחד מלויהו יותר ממיל או (ד) עד הסוכה על ידי עירוב: **פה לי אלעזר בני.** בלשון שחוק על דבריי ואמר לי אם ע״י עירוב דיי לנו בג׳ סוכות שיהיו בני ירושלים מלוין אותו שני מילין ומסוכה לאשונה יצאו לקראתו ג׳ מילין הרי ד׳ מילין שאתה יכול להרחיק הסוכה מירושלים וסוכה השניה לסוף ארבעה מילין של ראשונה ויהיו מקצת בני הראשונה מערבין לצד השניה ומקצת יערבו לצד ירושלים וכן בני שניה מקצתן מערבין לצד הראשונה לצאת לקראתו ג׳ מילין ומקצתן מערבין לצד לוזותו ג׳ מילין: **כמאן כרבי מאיר.** דאילו לרבי יהודה ורבי יוסי אף האחרון מגיע לזוק: **לא צריך אדם לכך.** לא נצרך אדם המשלח לאכול בדרך אלא מה טעם אמרו לו כן שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו להיות רעב כמי שאין לו: **כיון דמלוה בשעיר.** לדחפו לאחוריו כדכתיב [שם] אל ארץ גזירה דבר המתבודד ויורד אי אחרת נקטריה כוליה בסלע זמנין דקדיס ומלבין קודם דחיפת השעיר ומייתבא דעתיה משמחת ליבון החטאים ולא איכפת ליה לקיים מצות השעיר לפיכך קושר באחרונה חליה בין קרניו ועיניו תלוין בו ומאחר שהוא עסוק בו באחרונה לא יניח מלדחפו והיא לא תלבין לחלאים עד שתגמר מלאכת כולה: **דגמיש ליה לרישיה.** יכוף ראשו תחת גופו כשיפול לאחוריו ולא יוכל לראות הלשון אם הלבין: **דכתיב**

תשעים רים שבעה ומחצה לכל מיל [א] על כל סוכה וסוכה אומרין לו הרי מזון והרי מים [ב] ומלוין אותו מסוכה לסוכה חוץ מאחרון שבהן שאינו מגיע עמו לצוק [ג] אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו [ד] מה היה עושה חולק לשון של זהורית חציו קשור בסלע וחציו קשור בין שני קרניו ודחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד ולא היה [ה] מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים [ו] בא וישב לו תחת סוכה אחרונה עד שתחשך [ז] ומאימתי מטמא בגדים משיצא חוץ לחומת ירושלים ר׳ שמעון אומר משעת דחייתו לצוק: **גמ׳** תנו רבנן [ח] עשר סוכות ושנים עשר מילין היו דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר תשע סוכות ועשרה מילין ר׳ יוסי אומר חמש סוכות ועשרה מילין היו וכולן על ידי עירוב אמר רבי יוסי סח לי אלעזר בני אם על ידי עירוב יכולני לעשות אפילו שתי סוכות ועשרה מילין כמאן אזלא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן שלא הגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו כמאן כר׳ מאיר: על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים: [ט] תנא מעולם לא הוצרך אדם לכך [י] אלא שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו: מה היה עושה חולק לשון של זהורית: ונקטריה כוליה בסלע כיון דמצוה בשעיר דילמא קדים ומלבין ומיתבא דעתיה ונקטריה כוליה בין קרניו זמנין דגמיש ליה לרישיה ולאו אדעתיה ת״ר [יא] בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח האולם מבחוץ הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין ומתביישין התקינו שיהיו קושרין על פתח אולם מבפנים ועדיין היו מציצין ורואין הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין התקינו שיהיו קושרין אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו אמר ר׳ נחום בר פפא משום רבי אלעזר הקפר בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח אולם מבפנים וכיון שהגיע שעיר למדבר היה מלבין וידעו שנעשית מצותו שנאמר [1] אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: לא היה מגיע למחצית ההר: איבעיא להו אותן אברים מה הן בהנאה רב ושמואל חד אמר [יב] מותרין וחד אמר אסורין מאן דאמר מותרין דכתיב

רבי יהודה אומר תשע סוכות ועשרה מילין. יש ספרים שיש בהן עשר סוכות אם כן לפי זה האחרונה היתה עומדת בצוק ושמא משום חולשא דמשלח כדי שלא יצטרך לחזור וילין שם: **וכולן** על ידי עירוב. מכאן מקשים אהא דאמר בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נא.) כזה יהו כל שובתי שבת פירוש אלפים דתחום שבת ומעביר ד׳ אמות ברשות הרבים כולהו נותנין להם אלכסונן ומפר״ת דבכל לד שילך נותנין לו אלכסון ויכול לילך בשבת אלכסון של אלפים ובכל מקום שמזכיר בגמרא עמוד הרחב ד׳ על ד׳ לאו דווקא אלא בעי שיהא ריבועו כשיעור אלכסון של ד׳ על ד׳ דהיינו ה׳ טפחים ושלש חומשין וגבי כוורת בפ״ק דשבת (דף ח.) דנקט רחבה ו׳ ולא נקט רחבה ד׳ כמו בכל דוכתא משום דבכל דוכתא דאיירי במרובע לא הוה לריך למינקט אלא ד׳ וממילא ידענא כמו שהוא באלכסונו כן הוא בכל מקום אבל סתם כוורת עגולה היא ואי הוה נקט רחבה ד׳ הוה משמע מכל לד כי כוורת אין לה אלכסון וקשה לפי׳ מכאן משמע דתחום שבת מיל והיינו אלפים ותו לא כמו שהוכיח רש״י מיהו יש לומר דסימנא בעלמא הוא מיל כמו בכל דוכתא דנקט אלפים אף על גב דיהבי׳ ליה אלכסון הכי נמי הכא נקט מיל אף על גב דיהבי׳ ליה אלכסון מיהו קשה לפירושו דהא פאות דשבת ילפינן מערי לויס וערי לויס אין נותנין אלא לפאות העולם כדאיתא בפרק כילד מעברין (עירובין דף עו:) על כן פירש רבינו שמואל דההולך ממזרח העולם למערבו או מצפון לדרום אין נותנין לו פאות אבל ההולך מקרן דרומית מערבית של עולם למזרחית לפונית נותנין לו פאות ועמוד ברה״ר גבוה י׳ ורחב ד׳ על ד׳ אם העמיד ריבועו לריבועו של עולם וזרק וגם על גביו חייב ואם אלכסונו עומד לריבוע העולם אינו חייב עד שיהא ריבועו ה׳ טפחים וג׳ חומשין [יג]: **כמאן** אזלא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן כו׳. תימה לי אמאי לא קאמר כמאן אזלא הא דתנן חוץ מאחרון שבהם דהא במתניתין נמי קתני לה ולישא למימר דגרסינן דתנן כמו יש ספרים שהוגה בהן דתנן ואמתני׳ קאי דאם כן אמאי מיבעי ליה אסיפא מרישא הוה מצי לאוכוחי דמתני׳ אתיא כרבי מאיר דקתני מירושלים עד לוק ל׳ ריס ז׳ ומאלה לכל מיל דהיינו כרבי מאיר דאמר י״ב מיל ונראה לי דגרס דתניא וסיפא דהא ברייתא דאתיא עלה היא ובתר פלוגתא דרבי מאיר ור׳ יהודה ורבי יוסי קתני לה ועל כן מתמה גמרא אף על גב דרבי מאיר הוזכר בריש׳ ובתר הכי ר׳ יהודה ובתר הכי רבי יוסי לכאורה הוה משמע דמסקנא דמילתא דר׳ יוסי היא להכי איצטריך לאשמועינן דאתאן לת״ק דהיינו רבי מאיר וכי האי גוונא איכא בפ״ק דסנהדרין (דף ו:) דן את הדין אתאן לת״ק ובפרק לא יחפור (ב״ב דף כה:) נמי איכא כי האי גוונא: אטו

מתכפרין דלמא קדים ומלבין [ג] כדכתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. **ולא היה מגיע למחצית ההר עד שנעשה איברים איברים.** אותן איברים רב ושמואל חד אמר מותרים בהנאה הן, כלומר להאכילם לבהמות וחד אמר אסורין.

(א) תולין דף יא.; ב) [ופוספתא פ״ג ה״מ], ג) [לעיל יח: וש״נ], ד) ר״ה לא.; ה) [מעילה יח:], ו) [דף לג.]; ז) [בפ׳ שקלים בסילוק המתחיל לו לאיתן], ח) [לב יב], ט) [ליום ב׳ של סוכות בסילוק המתחיל כי אקח מועד], י) [רש״ש ממ״ז], כ) [וע״ע תוס׳ עירובין נא. ד״ה כזה].

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה תשעים רים היו מירושלים ועד הצוק לוק הר גבוה:

תוס׳ ישנים

[סנהדרין ס, ב]. **לא עדים ולא התראה** בהדרוקן. שבדקן כסוטות כדאמרינן בע״ז [מד, א] שפניה מוריקות, והדליקון וירוקן מדא מילתא היא כדאמר ביומות [ק, ב] העבירוס לפני ארן וכל הרואיה ליעבל פניה מוריקות דאמר מר שימן לעבירה הדרוקן. ואע״ג דאמרינן בברכות [סב, ב] עמוד האחר מביא לידי הדרקון וסילון האחר מביא אדם לידי ירקון, מ״מ שני מינין הן ודומין לאחד שוטין לגד ירקון. מ״ר. **אם אבו מישראל.** אבל לא בעי לאמר אמו מישראל דלא מיסתבר ליה שעבדו נשי הלויס ע״ז.

ע״כ מעמוד קודם

מתני׳. תשעים רים שבעה ומחצה לכל מיל. פי׳ רש״י דהא מיל אלפים אמה שהרי שניו בברייתא דסיפרי [האזינו פי׳ שטו] במדת חלוקת הארץ לכל שבט ושבט שבעים וחמשה מיל והן חמשה ועשרים אלף קנין בספר יחזקאל [פמ״ח], והקנה שש אמות הרי מאה וחמשים אלף אמה תן לכל אלפים אמה מיל הרי שבעים וחמשה מיל. מכאן קשה על פי׳ ר״ת דס״פ מי שהוציאוהו [עירובין כא, א] דקאמר התם אדרבע אמות שאמרו הן ואלכסונן כו׳ דהין בהבוא [העולם] בין בשאר רוחות בעינן אלפים עם אלכסונן שהן אלפים אמה [וזה מאות] וכן בזריקה אדרבעה אמות והעברה בעינן אלכסון, דהא הכא לא תשיב אלא אלפים אמה מלומלמות שהן מיל כמו שמשמע כאן, ועוד קשה כי בכל התלמוד נקט עמוד עגוה עשרה ורחב אדרבעה ואמאי נקט רחב אדרבעה שאם הוה ליה למינקט שהאלכסון של אדרבעה קרוב לשבה הוא, וכי תימא דרוחב אדרבעה ואלכסון קאמר, אם כן בפרק קמא דשבת [ח, א] גבי כוורת דנקט רחב שבה פי׳ שהיא עגולה וכשתרבענה תמצא בה אלכסון ד׳ על ד׳ שיעלה קרוב לו׳ טפחים לפי׳ רש״י דהתם [ו]לפי׳ ר״ח שבה טפחים ממש עם עובי הדפנות, (אי ד׳) [טפי מד׳] על ד׳ הוה ליה למינקט כיון שהוא ד׳ [ו]אלכסון, ועוד קשה לרבינו דבפרק כילד מעברין [עירובין כו, ב] בשמעתא דטובלא מרובעת מוכח בהדיא גבי ערי לויס דילפינן מיניהו פיאות של תחומי שבת שלא היה בריבוע אלא אלפים ממש כדפרישית התם. ויש לדחות דאע״ג דגבי ערי לויס יש חילוק בין אלכסון של קרנות לשאר רוחות, בתחום שבת אין נכון לקבר כאן יותר מבמקום אחר. מיהו נראה לי כפי׳ רבינו (שמעון) [שמואל] שפירש דוקא לקרנות שמרובעין לריבוע עולם כדמוכח התם בעינן אלכסון ולא לשאר רוחות. מ״ר. **בא וישב תחת סוכה האחרונה עד שתחשך.** ואין להקשות למה [לא] תקנו סוכה שם, [ויש״ש שם] עד למחר אבל הצוק, כי רש״י פי׳ יפה שיהא לעמוד במדבר וגם הוא תלא ומעונה, ואין לומר שיושיבו אחרים אצלו ולא יעמוד יחידי, כי אין נכון לראות כולן אם הולכן החוט אם לאו. ואומר רבינו דאפילו לאמר דאמר תחומין דאורייתא כיון שלא היתה שם שביתתו קבועה (עד) מתחילה היוס אם חוזר לו אין כאן איסור מן התורה ורבנן נמי לא גזור בכי האי גוונא. מ״ר. **רבי יהודה אומר עשר סוכות בעשר מילין.** כך כתוב בכל הספרים ואיני יודע

(ב) אינו מוכן ואולי דל״ל אבל זה שאומר וכולן ע״י עירוב אמר ר״י שם לי וכו׳. (ג) נראה דל״ל אמרינן כיון דמצוה בשעיר וכו׳ מתכפרין דלמא קדים ומלבין ולא יקיים מצות הדחיפה. (ד) נראה דחסר כאן וכ״ל ל״ל נמוס וכו׳ בראשונה היו קושרין וכו׳ דכתיב אם יהיו וגו׳.

עין משפט נר מצוה

לד א ב ג ד ה מיי׳ פ״ג מהל׳ עבודת יום״כ הלכה ז:

לה ו מיי׳ פ״ה מהלכות פרה הלכה ו:

לו ז מיי׳ פ״ג מהלכות עבודת יום״כ הל׳ ז:

תורה אור השלם

1. לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְיָ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם יְאַדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ:
ישעיהו א יח

מוסף רש״י

למי שאין לו פת בסלו. אוכל היום ודומג על למחר (לקמן עד:). **לשון של זהורית.** צמר סרוק ומשון כעין נשון וצבוע אדום וקושרין אותו בראש שעיר המשתלח והיה מלבין מאליו והוא סימן שמחל הקב״ה לישראל שנאמר (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו (לעיל לט.).

רבינו חננאל

ת״ר ר׳ סוכות וי״ב מילין היו דברי ר׳ מאיר. ר׳ יהודה אומר ט׳ סוכות וי׳ מילין היו. ר׳ יוסי אומר ה׳ סוכות וי׳ מילין היו פשוטין הן כולן ב) אצל זה שאומר וכולן על ידי עירוב. א״ר יוסי שח לי אלעזר בני אם ע״י עירוב יכול אני לעשות בשתי סוכות וי׳ מילין, צריך פירוש וזה פירושו, עושה ברחוק ארבעה מילין מירושלים סוכה, ומרחיק ד׳ מילין ועושה סוכה אחרת. והמבקש ללוות המולין שעיר המשתלח, יוצא מירושלים ומערב בסוף מיל, והוא אלפים אמה שהן תחום שבת, כדי שיהא ראשי עוד לילך מיל אחר שהוא אלפים אמה אחרות. נמצא מהלך שני מילין מירושלים שהן ד׳ אלפים אמה, והשוכנים בסוכה יוצאין מיל כלפי ירושלים ומערב כדי להלך מיל אחר, נמצאו היוצאין מירושלים הולכין עמו שני מילין ומוציאין שם (הם) [האנשים] שיצאו מן הסוכה וחזורים האנשים שבאו עמו מירושלים והולכין עמו הם שבאו מן הסוכה מיל על ידי עירוב ומיל תחומם הנה ד׳ מילין, וכן בין סוכה לסוכה ד׳ מילין בעניין הזה. אחרים מערבין לצד זה ואחרים מערבין לצד זה הנה ח׳ מילין, נשארו ב׳ מילין יוצאין עוד הישובים בסוכה השניה הם שלא עירבו בצד האחר שבין סוכה לסוכה הולכין עמו מיל תחומם ומיל על ידי עירוב הרי י׳ מילין. **אבל** אליבא דר׳ מאיר דאמר י״ב מיל נשארו ב׳ מילין עומד מרחוק ורואה מעשיו. שחלק לשון של זהורית חציו קשורו בסלע, דחייש דילמא כייף לרישיה זה השעיר ולא יראה ויראה מה שבסלע. ולמה היה קושר בין קרני השעיר, אמרינן ג) הואיל ובו

ערי לויס יש חילוק בין אלכסון של קרנות לשאר רוחות, בתחום שבת אין נכון לקבר כאן יותר מבמקום אחר. מיהו נראה לי כפי׳ רבינו (שמעון) [שמואל] שפירש דוקא לקרנות שמרובעין לריבוע עולם כדמוכח התם בעינן אלכסון ולא לשאר רוחות. מ״ר. **בא וישב תחת סוכה האחרונה עד שתחשך.** ואין להקשות למה [לא] תקנו סוכה שם, [ויש״ש שם] עד למחר אבל הצוק, כי רש״י פי׳ יפה שיהא לעמוד במדבר וגם הוא תלא ומעונה, ואין לומר שיושיבו אחרים אצלו ולא יעמוד יחידי, כי אין נכון לראות כולן אם הולכן החוט אם לאו. ואומר רבינו דאפילו לאמר דאמר תחומין דאורייתא כיון שלא היתה שם שביתתו קבועה (עד) מתחילה היוס אם חוזר לו אין כאן איסור מן התורה ורבנן נמי לא גזור בכי האי גוונא. מ״ר. **רבי יהודה אומר עשר סוכות בעשר מילין.** כך כתוב בכל הספרים ואיני יודע

ליעבר [ו]לפי׳ ר״ח שבה טפחים ממש עם עובי הדפנות, (אי ד׳) [טפי מד׳] על ד׳ הוה ליה למינקט כיון שהוא ד׳ [ו]אלכסון, ועוד קשה לרבינו דבפרק כילד מעברין [עירובין כו, ב] בשמעתא דטובלא מרובעת מוכח בהדיא גבי ערי לויס דילפינן מיניהו פיאות של תחומי שבת שלא היה בריבוע אלא אלפים ממש כדפרישית התם. ויש לדחות דאע״ג דגבי ערי לויס יש חילוק בין אלכסון של קרנות לשאר רוחות, בתחום שבת אין נכון לקבר כאן יותר מבמקום אחר. מיהו נראה לי כפי׳ רבינו (שמעון) [שמואל] שפירש דוקא לקרנות שמרובעין לריבוע עולם כדמוכח התם בעינן אלכסון ולא לשאר רוחות. מ״ר. **בא וישב תחת סוכה האחרונה עד שתחשך.** ואין להקשות למה [לא] תקנו סוכה שם, [ויש״ש שם] עד למחר אבל הצוק, כי רש״י פי׳ יפה שיהא לעמוד במדבר וגם הוא תלא ומעונה, ואין לומר שיושיבו אחרים אצלו ולא יעמוד יחידי, כי אין נכון לראות כולן אם הולכן החוט אם לאו. ואומר רבינו דאפילו לאמר דאמר תחומין דאורייתא כיון שלא היתה שם שביתתו קבועה (עד) מתחילה היוס אם חוזר לו אין כאן איסור מן התורה ורבנן נמי לא גזור בכי האי גוונא. מ״ר. **רבי יהודה אומר עשר סוכות בעשר מילין.** כך כתוב בכל הספרים ואיני יודע

לישבו, כי ל״ל עשר סוכות בתוך י׳ מילין כיון שלא מצינו שיצריך סוכה לא אצל ירושלים ולא אצל הצוק ובתוך המילין למה יעשה סוכה, על כן נראה דגרסינן תשע סוכות, וכן מצינו בתוספתא [פ״ג]. **פה לי אליעזר בני על ידי עירוב כו׳.** מיהו אין זה תשובה ממש כי אי אפשר לשבו, **כמאן אזלא הא דתניא** חוץ **מאחרון שבהם כו׳.** ובהך ברייתא לא מפרש כמה מילין היו. [ו]שנייה כן בספרים הרבה, ולא גרסינן דתנן, דא״כ דמתני׳ היא מרישא הוה ליה לאתויי דקתני בהדיא י״ב מילין. ה״ל יוסף. **לא נצרך אדם לכך.** אבל אם היה צריך הוי מאכילין אותו ופליגי לא היה (יותר דותק שעיר והיינו כמו) [דומה שעיר את השעירי כמו שדומה] שבת וטוומאה, מיירי הכא שמסוכן כגון שאחזו בולמוס ומתוך שהיה יודע שאם יצעד ביותר ויאחזנו בולמוס יצמא לאכול לא היה רעב כל כך. מ״כ. **חילוק לשון של זהורית כו׳.** (ומה) [אם] מ״ל שאין מציאין אותו יום הכפורים כבר הניחו אותו מאתמול, אי נמי על ראש שעיר מציאין אותו דמתמר כלאחר יד הוא כדאמרינן בפסחים בדים אלו דבריס [קו, ב] גבי סכין. במסכת שקלים פרק התרומה [מ״ב] מוכח דהאי לשון של זהורית דהכא אין זה לשון זהורית שהיו קושרין במקדש בראש השעיר המשתלח לעיל בפרק טרף בקלפי [מח, ב], דקתני פרה ולשון של זהורית שבראש שעיר המשתלח באין מתרומת הלשכה כגון שעיר ולשון שבין קרניו באין משירי הלשכה. **מלבין ויודעין שנעשית מצותו.** ואע״פ שהיה כמה פעמים מלבין קודם עשיית המצוה מ״מ סמוך לעשייתו היה מלבין.

שני שעירי פרק שישי יומא

אטו במגס מקטיר ליה. כך היה כתוב בספרים כאן וכס"פ תמיד נשחט (פסחים דף סה:) ורש"י מחקו לפי שהיה קשה לו דבכמה דוכתי במנחות קתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ולא פריך הכי אטו בכלי שרת מקטיר ליה וגרס רש"י והקטירו ס"ד וכי היה יכול להקטירו מיד והלא היה לבוש עדיין בגדי לבן והקטרה הוא בבגדי זהב מבחוץ ומשני נתנו במגס להקטירו לכשיגיע זמנו וכפ' תמיד נשחט (גז"ש) מפרש הקטירו ס"ד אטו הוא גופיה מקטיר ליה והא בזר קיימינן דלעיל מייתי אייני בהפשטה דכשירה בזר ומשני נתנו במגס להקטיר על ידי כהן ור"ת אומר דאין צריך להגיה הספרים והא דלא פריך הכי גבי מנחה בכלי שרת ס"ד שאני התם כיון דמנחה בעיא קידוש כלי אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת שהיא נתונה בו להקטירה אבל הכא ובפרק תמיד נשחט פריך שפיר במגס ס"ד וכי חובה הוא שיהיה בכלי שרת כלל והקשה ה"ר שמואל מורדון דבפרק שני דסוטה (דף טו.) דפריך הכי גבי מנחה דקתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ומקטיר לה ומשני אימא להקטירה ומעתה אין צריך למחוק הספרים דאיכא למימר כיון דפריך לה חדא זימנא בסוטה גבי מנחה ושני לה לא חש להקשות במנחה זימנא אחריתי אע"ג דבזבח פריך לה בתמיד נשחט (פסחים דף סה:) והדר פריך לה הכא התם כבשים והכא פרים אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא ולספרים דגרסינן בסוטה בברייתא מעלן ומקטירן בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ניחא כ) (לפר"ת) דהכי פריך מקטירו בכלי שרת ס"ד פירוש וכי כמו שהיא בכלי שרת בלא מליחה מקטירו ומשני אימא להקטירו פירוש לאחר מליחה ולי נראה דגרסי' שפיר במגס ס"ד ופריך וכי חובה הוא שיולינו במגס למזבח נהי נמי דבשקרבן והוליא אימוריהן נותנו במגס ולא על גבי רצפה שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבלה מ"מ כשמעלן למזבח יכול להעלותן בידיו ומדקתני ליה גבי סדר יום הכפורים משמע דכך הוא הסדר ובענין אחר אין לעשות ולהכי פריך וכי חובה הוא לעשות כן להעלותם במגס ובפרק תמיד נשחט נמי דקתני כל סדר הפסח שחיטתו וקבלת דמו והולכתו וזריקתו והפשיטו והקטרתו להכי מתמה מדקתני הכי גבי סדר הפסח אלמא דחובה הוא להקטירו במגס וכן בפרק ג' דסוטה ד) דקתני סדר מנחות כילד אדם מביא מנחתו מתוך ביתו וכל סדר המנחה קתני עד מעלה ומקטירה בכלי שרת להכי פריך מדקתני הכי גבי סדר מנחה אלמא חובה היא אבל בשאר דוכתי לא פריך הכי:

כשם טובא מעלו ומקטירו בכלי שרת (סוטה דף יד:) מעלו ומקטירו בהמיינו ו) אלא הכי קשיא ליה והקטירן ס"ד וכי עכשיו הוא מקטירן והלא עודנו לבוש בגדי לבן ועדיין עליו לקרות הפרשה בבגדים הללו ואמ"כ יטבול ולבש בגדי זהב לאילו ואיל העם ואמ"כ יטבול להוליא כף ומחתה ויטבול שלישית למוספין ואמורי חטאת הללו ותמיד של בין הערבים כדקתני בפרקין דלקמן אלא אימא להקטירן נתנן במגס להקטירן בו במזבח כשיגיע זמנן: **לא היה מנחתן.** השורפן כניתוח בשר עולה שהוא מופשט מן העור קודם ניתוח כדכתיב והפשיט ונתח (ויקרא א) אלא עור על גבי בשר ואינו מפשיטן: **אלא** בפר ושעיר את עורותם ואת בשרם ואת פרשם: **ונאמר.** בפר כהן משיח עור ובשר ופרש ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו (ויקרא ד):

מה

יום הכפורים ואינו מחסר כלום משמע שכך היה הסדר שנותנן במגס ומקטירן וכן בספחים שנותנן שם כל הסדר של ספחים כמו שהיה קרב, א"כ משמע שכך הוא היה הסדר שנותנן במגס ומקטירן שם, וכן ההיא דסוטה דקתשיב התם פרק שני (יד, ב) סדר מנחה אדם מביא מתוך ביתו כו' ולכך סב(ו"ראש הוא [ד]הדין והסדר שמקטירן בכלי שרת אבל בהני דמנחות [אינו שונה הסדר] ולכך (אדע) [ידע] שהוא רוצה לומר שמעלהו בהמיינו או במקדה של חרס (והקטרה) [ומקטירו] על גבי המזבח. כן נראה עיקר. **אלא אימא** להקטירן. ואין מקטירן עכשיו על שהוא מקריב מוספין כדפי' רש"י. על כן הגיה ר"ת בסדר אחר כוונת קרען [ו]הוליא חלבים והקטיר דגרסינן להקטיר לפי שעתה לא היה מקטירן עד אחר קריאת פרשה [והקרבתם] אילו ואילו העם ושמא לשון המשנה תפס לו הפייט.

דכתיב [1]במדבר ומאן דאמר אסורין דכתיב [1]גזירה ומאן דאמר אסורין האי מדבר מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא [2]המדברה [3]המדברה במדבר לרבות [ו]נוב וגבעון שילה ובית עולמים ואידך האי גזירה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא גזירה אין גזירה אלא חתוכה דבר אחר אין גזירה אלא דבר המתגזר ויורד דבר אחר גזירה שמא תאמר מעשה תהו הוא ת"ל אני ה' אני ה' גזרתיו ואין לך רשות להרהר בהן אמר רבא [8]מסתברא כמאן דאמר מותרין לא אמרה תורה שלח [3]לתקלה תנו רבנן עזאזל שיהא עז וקשה יכול בישוב ת"ל במדבר ומנין שבצוק ת"ל גזירה תניא אידך עזאזל קשה שבהרים וכן הוא אומר [4]ואת אילי הארץ לקח תנא דבי ר' ישמעאל עזאזל שמכפר על [ז]מעשה עוזא ועזאל ת"ר [5]את משפטי תעשו דברים שאלמלא (לא) נכתבו דין הוא שיכתבו ואלו הן עבודת כוכבים [7]וגלוי עריות ושפיכות דמים וגזל וברכת השם את חקותי תשמרו דברים שהשטן משיב עליהן[ח] ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנז וחליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח ושמא תאמר מעשה תוהו הם ת"ל [5]אני ה' אני ה' חקקתיו ואין לך רשות להרהר בהן: אימתי מטמא בגדים: ת"ר המשלח מטמא בגדים ואין השולח את המשלח מטמא בגדים יכול משיצא חוץ לחומת עזרה ת"ל [6]המשלח אי המשלח יכול עד שיגיע לצוק תלמוד לומר והמשלח הא כיצד [ו]משיצא חוץ לחומת ירושלים דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר עזאזל וכבש עד שהגיע לצוק ר' שמעון אומר [6]והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו זורקו בבת ראש ומטמא בגדים: **מתני'** [ג]בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין קרען והוציא את אימוריהן [ד]נתנן במגס והקטירן על גבי המזבח [ה]קלען [ו]במקלעות והוציאן לבית השריפה [ז]ומאימתי מטמאין בגדים משיצאו חוץ לחומת העזרה ר' שמעון אומר משיצית האור ברובן: **גמ'** והקטירן סלקא דעתך אלא אימא [ח]להקטירן על גבי מזבח: קלען במקלעות: אמר רבי יוחנן כמין קליעה [ט]תנא לא היה מנתחן ניתוח בשר עולה אלא עור על גבי בשר מנא הני מילי [י]דתניא רבי אומר נאמר כאן [7]עור ובשר ופרש ונאמר להלן [8]עור ובשר ופרש מה **דכתיב במדבר.** ושלח את השעיר במדבר (ויקרא טז) וקרא יתירא הוא למדרש שיהא הפקר כמדבר: **גזירה.** לשון חומר ואיסור: **המדברה המדברה במדבר.** שלא מקרבות בענין לשלח אותו לעזאזל המדברה ושלח ביד איש עתי המדברה ושלח את השעיר במדבר: **חתוכה.** לוק חתוך בזקיפה ולא משופע כל כך: **דבר המתגזר ויורד.** השעיר מתגזר בה איברים איברים: **שמא תאמר מעשה תהו הם.** מה כפרה יש בשילוח זה ומה יש ביד לוק זה להועיל: **לתקלה.** שימצאם אדם ויהנה מהם שלא ידע שהיו מן השעיר: **שיהא עז וקשה.** אל לשון קשה: **ומניין שבצוק.** הר זקוף: **גזירה.** חתוכה: **עוזא ועזאל.** מלאכי חבלה שירדו לארץ בימי נעמה אחות תובל קין ועליסם נאמר וירא בני האלהים את בנות האדם (בראשית ו) כלומר על העריות מכפר: **משפטי.** משמע דברים המיושרים והדין נותן לעשותו: **חוק.** משמע שאינו אלא גזירת מלך כמו ויאסימה לחק (שמואל א ל) ויסש אותה יוסף לחוק(בראשית מז): **השטן.** יצר הרע משיב עליהן תשובה להטעות את ישראל ולומר שהתורה אינה אמת כי מה תועלת בכל אלו לכך נכתב בהן חוק אני ה' גזרתי עליכם: **תלמוד לומר אני ה'.** לחוקותי קאי דמינייהו סליק את חוקותי תשמרו אני ה' חקקתיו גזרתיו: **השולח את המשלח.** המלווים אותו מירושלים: **ס"ל והמשלח.** משמע ששילחו כבר ללד המדבר: **זורקו בבת ראש.** קסבר דחיפתו וזריקתו היא שילוחו: **מתני' בא לו אצל פר וכו'.** חזר לו התנא לסדרו הראשון שהוא מסדר עבודת כ"ג וקתני בא לו כהן גדול אצל פר ושעיר העומדים ליסרף אחר שמסר את (א) המשתלח למי שהוא מוליכו בא לו אצלם וקרעם והוציא האימורין: **ונתנם במגס.** בקערה של כלי שרת והקטירן כדכתיב (ויקרא טז) ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה ובגמרא פריך הא אכתי לא חזי להקטירן: **קלען במקלעות.** כמין קליעה. ארבעה בני אדם נושאין שני מוטות שניים לפניה שניים לאחור ומהלכים מוט אצל מוט והפר והשעיר נתונים עליהן מורכבין זה על זה וכופפן זה תחת זה כמין קליעה ושלימין הן אלא שנקרע כריסן להוציא אימוריהן כדתניא בגמרא [סח.] שמוציאן שלמים: **והוליאן לבית השריפה.** חוץ לירושלים: **מאימתי מטמאים בגדים.** העסוקין בהן כדכתיב והשורף אותם יכבס בגדיו (שם): **משילאו חוץ לחומת העזרה.** בגמרא מפרש טעמא: **גמ'** ה"ג **והקטירן ס"ד אלא אימא להקטירן** ולא גרס (ב) **במגס מקטיר להו** וגירסא משובשת היא כאן ובמסכת פסחים (דף סה:) ובמסכת סוטה (דף טו.) דשפיר הוה שייך למיתני לתנא והקטירן במגס דבמגס מעלה אותן למזבח דדכוותיה תנינן בפרק שני דסוטה (דף יד:) מעלו ומקטירו בהמיינו ו) אלא הכי קשיא ליה והקטירן ס"ד וכי עכשיו הוא מקטירן והלא עודנו לבוש בגדי לבן ועליו לקרות הפרשה בבגדים הללו ואמ"כ יטבול ולבש בגדי זהב לאילו ואיל העם ויטבול שניה להוליא כף ומחתה ויטבול שלישית למוספין ואמורי חטאת הללו ותמיד של בין הערבים כדקתני בפרקין דלקמן אלא אימא להקטירן נתנן במגס להקטירן בו במזבח כשיגיע זמנן: **לא היה מנתחן.** השורפן כניתוח בשר עולה שהוא מופשט מן העור קודם ניתוח כדכתיב והפשיט ונתח (ויקרא א) אלא עור על גבי בשר ואינו מפשיטן: **נאמר לאן.** בפר ושעיר את עורותם ואת בשרם ואת פרשם: **ונאמר.** בפר כהן משיח עור ובשר ופרש ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו (ויקרא ד):

מה

דקשיא להו דלכוותיה תנינן טובא במנחות מעלהו ומקטירו בכלי שרת מעלהו ומקטירו (בהי מייייהו) [בהמיינו], והכי פריך הכא והקטירן ס"ד וכי הוא מקטירן עכשיו והלא עודינו לבוש בגדי לבן ועליו עוד לקרות הפרשה ואמ"כ יטבול ובגדי זהב לאילו ואיל העם ואמ"כ יטבול להוליא כף ומחתה ויטבול שלישית למוספין ואמורי חטאת הללו [כדקתני] בפירקין דלקמן וכמתניתא נשחט נמי [פירש] הקטירן ס"ד והלא [ג]הפשט ומתוח קאי והן כשירין בזר (ופס) [ופיהו] לא מקטר להו. ורבינו יעקב היה רוצה לפרש הכא וכפסחים דגרסינן ליה והכי קאמר אטו במגס מקטר להו דעל כרחין לא היה נותנן במגס כדי להתקדש בהם כי השחיטה קדשתו ולא דמי לכלי שרת דמנחות [ד]כלי שרת מקדשם, ומיהו ההיא דסוטה אין לישב לפי דבריו, (דלריך) [דפריך] ליה גבי מנחה. על כן נראה לרבינו דודאי הכי נמי הוה מצי לאקשויי במנחות ובכל מקום שהוא, אלא אחר שהקשה בסוטה אין לו לחזור להקשות בכל מקום שהוא.

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הל' כב:
לח ב מיי' פ"ה מהל' מעילה הלכה מ:
לט ג ד ה מיי' פ"ג מהל' עבודת יום"כ הל' ז ופ"ד הל' ב:
מ ו מיי' פ"ה מהל' פרה הלכה ה:
מא ז מיי' פ"ו מהל' מעשה קרבנות הל' ג ופ"ג מהלכות עבודת יום"כ הלכה ז:

רבינו חננאל

ואסיקנא אמר רבא (מי סברת) [מסתברא] כמ"ד מותרין דלא אמרה תורה שלח לתקלה. כלומר דבר שיבא בו לידי תקלה. ת"ר **עזאזל** מקום עז וקשה כדכתיב ואת אילי הארץ לקח. יכול ביישוב ת"ל המדברה. [ומנין שבצוק ת"ל] אל ארץ גזרה שמתגזר ויורד. שמא תאמר מעשה תוהו הם ת"ל גזרה. אני ה' גזרתי ואין רשות להרהר בו. ת"ר **את משפטי תעשו.** דברים שאילו [לא] נכתבו דין שיכתבו, ואילו הן, ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים וגזל וברכת השם. ואת חוקותי תשמרו. דברים שיצר הרע מקטרג עליהן ואומות העולם משיבין עליהן. ואילו הן, אכילת חזיר ולבישת שעטנז ורוק יבמה ושיער נזיר וציפורי מצורע ושעיר המשתלח והרבעת כלאים ושור הנסקל ופטר חמור ועגלה ערופה ובשר בחלב. ושמא תאמר מעשה תוהו המה אני ה' חקקתים גזירה [היא] ואין לך רשות להרהר בהם. **מאימתי מטמאין בגדים וכו'.** ת"ר המשלח השעיר מטמא בגדים ולא המשלח את המשלח וכו', עד ר' שמעון אומר משעת דחייתו זורקו בבת ראש לעזאזל יכבס בגדיו. **בא לו אצל הפר ואצל השעיר קרען כו'.** מגס, קערה כדמתרגמינן קערת כסף מגיסטא דכסף. נתן את האימורין והן החלבין במגס כדי לעלותן על גבי המזבח להקטירו. **קלען במקלעות.** א"ר יוחנן כמין קליעה תנן כלומר היו תולין במוטות כמו קלע, כדכתיב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. **תנא** לא היה מנתחן ניתוחי עולה, לא על ידי הפשט, אלא עור על גבי בשר היה מנתחן

תום' ישנים

מאן דאמר מותרין דכתיב במדבר. ואע"ג דמעגלה ותרומת הדשן לא יליפינן להו דהוה שני כתובים הבאים כאחד מ"מ אינטריך ליה במדבר דלא תילף (שמא) [משם] לאסור משום גזירה שוה ולמאן דאמר אסורין הוה מצי למימר דעיל דהוו שלשה כתובים אלא (דלא הוה) [דהוי] מצי למיפרך הניחא למאן דאמר כו' [כדפריך] (ו)במעילה פ' ולד חטאת (יא, ב) כדפרישית לעיל. **אבילת חזיר ולבישת שעטנז.** וכן יש הרבה אפר פרה וכיסוי הדם וכיוצא בהן. **הקטירן ס"ד אטו במגס מקטר להו.** ומתקו רש"י כאן ובפסחים בפ' תמיד נשחט [סה, ב] ובפרק שני דסוטה [טו, א] גבי מנחה משום

תורה אור השלם

1. וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשִׁלַּח אֶת הַשָּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:
ויקרא טז כב
2. וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יֶעֱמַד חַי לִפְנֵי יְיָ לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה:
ויקרא טז י
3. וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה:
ויקרא טז כא
4. וּיְקַח מִזֶּרַע הַמְّלוּכָה וַיִּכְרֹת אִתּוֹ בְּרִית וַיְבָא אֹתוֹ בָּאָלָה וְאֶת אֵילֵי הָאָרֶץ לָקָח:
יחזקאל יז יג
5. אֶת מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
ויקרא יח ד
6. וְהַמְשַׁלֵּחַ אֶת הַשָּׂעִיר לַעֲזָאזֵל יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל הַמַّחֲנֶה:
ויקרא טז כו
7. וְאֶת פַּר הַחַטָּאת וְאֶת שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת עֹרֹתָם וְאֶת בְּשָׂרָם וְאֶת פִּרְשָׁם:
ויקרא טז כז
8. וְאֶת עוֹר הַפָּר וְאֶת כָּל בְּשָׂרוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְעַל בְּרָעָיו וְקִרְבּוֹ וּפִרְשׁוֹ: ויקרא ד יא

הגהות הב"ח

(א) רש"י במתני' ד"ה בא לו כו' אחר שמסר את השעיר המשתלח למי: (ב) שם ד"ה ה"ג והקטירן כו' ולא גרסי' אטו במגס וכו' דשפיר הוה שייך למתני נתנן במגיס והקטירן דבמגיס מעלה וכו' טובא מעלה וכו' שרת מעלה:

תום' ישנים (המשך)

ולספרים דגרסי כסוטה מעלהו ומקטירו בכלי שרת ומולחו ונתנו על גבי האשים (ופריך) [יש לפרש דפריך] וכי לפני המליחה מקטירו, והכו היה נוח לפי שיטת רש"י אבל יש ספרים דלא גרסי הכי. מ"ר. וקשה לפי פי' רבינו דהכא ובפסחים למה הקשה אומו כיון שהקשה כן ופירש במקום אחר, ונראה לי דלא קשיא מידי ושפיר גרסינן ליה [ד]ככל דוכתא לא פריך הכי אלא שאוה הסדר כגון הכא שאוה (עב) [כל] סדר

(ג) בא לו אצל הפר ואצל השעיר. ד"ה בא לו אצל הפר. (ד) [קרבנות מ: מולין קטו. קמ.], ה) [בע"י הגר' עון], ו) [ע' בתמונה פרקים להרמב"ם פ"ו דמשיב גלוי עריות בסוג מצות תוקיות ע"ש ועל כורחך דלא היה גרסתו כמה שלפנינו אמנם לפמ"ש במהרש"ל בח"ל בזה"ל דין הוא שיכתבו לפי שהם מצות בני נח עכ"ל אפשר לישב קלת], ז) בס"י וכע"י אימא גם ותומות העולם משיגין עליהן, ח) [מוספתא פ"ג ה"י ע"ש], ט) גי' ירושלמי במקלות, י) פסחים סה:, יא) [זבחים נ.], יב) [מנחות כו.], יג) ל"ל לפירש"י. רש"ל, יד) [דף יד:],

תורה אור השלם

1. וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשִׁלַּח אֶת הַשָּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:
ויקרא טז כב
2. וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יֶעֱמַד חַי לִפְנֵי יְיָ לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה:
ויקרא טז י
3. וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה:
ויקרא טז כא
4. וּיְקַח מִזֶּרַע הַמְّלוּכָה וַיִּכְרֹת אִתּוֹ בְּרִית וַיְבָא אֹתוֹ בָּאָלָה וְאֶת אֵילֵי הָאָרֶץ לָקָח:
יחזקאל יז יג
5. אֶת מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
ויקרא יח ד
6. וְהַמְשַׁלֵּחַ אֶת הַשָּׂעִיר לַעֲזָאזֵל יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל הַמַّחֲנֶה:
ויקרא טז כו
7. וְאֶת פַּר הַחַטָּאת וְאֶת שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת עֹרֹתָם וְאֶת בְּשָׂרָם וְאֶת פִּרְשָׁם:
ויקרא טז כז
8. וְאֶת עוֹר הַפָּר וְאֶת כָּל בְּשָׂרוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְעַל בְּרָעָיו וְקִרְבּוֹ וּפִרְשׁוֹ: ויקרא ד יא

הגהות הב"ח

(ה) רש"י במתני' ד"ה בא לו כו' אחר שמסר את השעיר המשתלח למי: (ב) שם ד"ה ה"ג והקטירן כו' ולא גרסי' אטו במגס וכו' דשפיר הוה שייך למתני נתנן במגיס והקטירן דבמגיס מעלה וכו' טובא מעלה וכו' שרת מעלה: